96

NECATİ CUMALI BAŞAKLAR GEBE

necati cumalı

başaklar gebe

bilgi yayınevi

BİLGİ YAYINLARI 96
ŞİİR DİZİSİ 10

Birinci Basım
Nisan 1970

BİLGİ YAYINEVİ
Sakarya Caddesi 8
Yenişehir, Ankara
Tel: 17 74 30 - 12 50 67

NECATİ CUMALI

BAŞAKLAR GEBE

BİLGİ YAYINEVİ

BİLGİ BASIMEVİ - ANKARA, 1970

İÇİNDEKİLER

Başaklar Gebe

Başaklar Gebe 11
Miting 13
Kir 15
Yenik Evler 17
Kavga 20
Eski Betimlemeler 21
Eve Dönen 22
Yazın Işıktan Seli 23
Eşsiz Gök 24
Çıplak 25
Piyano 26
Tren Yolu 27
I *Gün Uzun* 27
II *İki Sevgili.* 29
III *Anı* 30
Aşkın En Güzel Yönü 31
Esirgedin Benden 33
Kar Aydınlığında 35
Sart 37
Çekirdek 39

Kızılçullu Yolu

Kızılçullu Yolu 43
Günaydın 44
Eskisi gibi 45
Nekahat. 46
Pişmanlık 47
Yağmurdan Sonra Bayram Yeri 48

Yaz Geceleri 49
Yeni Bir Aşktan Önce 51
Yabancılık 52
Ölüm Üstüne 53
Yalnızlık Üstüne . 54
Park 55
Bilir misin 57
Serçe . 58
Bebek 59
Karım ol 60
Sonuç 61
Balkon 62
Hasret 64
Nerede Olsa 65
Vapur Dumanı 66
Geride Sabah Oluyor 67
Küçük İstasyonlar 68
Bavullarımı Hazırlamalıyım 69
Sığınma . 70

Harbe Gidenin Şarkıları

Sunu 73
Kış Güneşi 75
Esir 78
Gece 79
Nöbetçi 80
Koğuş 81
Ölüme Yakın 82
Karda Ayak İzleri Var 84
Bir Ölünün Gözleri 86
Saçlar ile Dişler 87
Kanıt 88
Bir Şehit Yaşadığını Tanıtlıyor 89
Artık Konuşmadıklarına Göre 90
Şu Anda 91
Serseri Kurşun 92
Muharebe Görmüş Bir Adam Anlatıyor 93
Şarkılar 94
Dönüş 99

Ezine Kışlası Taştan 101
Pazar Günü 102
Hürriyete Övgü 103
Son 105

Mayıs Ayı Notları
Ayışığı 109
Hatırımda Kalan Sabahlar 112
Kırk İkindi Yağmurları 116
Bundan sonra 118
Bir Günlük Hasret 119
Gölge 120
Haziran . 121
Uzakta 123
Eski Günler 125
Hatırlama 127
Dut Koparan Kız 128
Misafir 129
Gece Rüzgârı 131
Serçe Kuşu 133
Açık Pencereden 134

Başaklar Gebe

Birinci Basım
Nisan 1970

Başaklar Gebe

Sarı buğday değirmeni döndüren
İnan, sarı buğday iter o taşı
Esen rüzgâra, akan suya karşı

Ölüm yok bu ovada gördüğün
Gün gelecek bir nöbet değiştireceğiz
Yassız başlayacak ölü evinde düğün
— İnan, ölümü böyle doğru bilmek daha iyi —

Ölürsem? — Ben ölür müyüm? Ben:
Çok nefret, çok öfke, çok sevgi.
— Tüm öleceğime inanır mısın ki? —
Öfkelerim sevgilerim vardı benden önce
Ben arttırdım sürdürmedim mi ki?

Güvercinim benim, sen doyamadığım sevgili
Bil, sıcak kalır dudaklarım aşktı, dudak değildi!
Kim bencileyin tutkun öper dudaklarımla
O tükürür nefretle yüzüne kötünün
Sarılır yakasına ölsem de öfkemin eli!

Bak, önümüzde ovaların yeşili,
Nasıl çok nasıl alabildiğine!
Üstümüzde tükenmez mavi kubbe,
Ektiğimiz bütün başaklar gebe!

Miting

Geçtiler kamyon kamyon
Geçtiler türkü kıyamet,
Üst üste kasket, üst üste ceket.
Boyun damarları sap sap
Gözleri çiçek çiçek.
Geçtiler oyun vurur davul zurna,
Al beyaz bayrak şahlanmış zeybek.

Geçtiler iki yanda yol:
Ağaç ağaç, taş taş, tarla tarla,
Bildik tanıdık, hısım akraba;
O tarlalarda yaşarlardı tek tek
Hayvanları, kadınları, çocuklarıyle;
Geçtiler el sallayarak, söz vererek.

Bildikleri ne? Ver dediklerinde vermek,
Öl dediklerinde ölmek,
Toprak kıt, ürün ucuz, çarşı pahalı,
Bu türlü üç beş olay üç beş kelime.
Ondan öte anlatamadıkları
Yeşil yeşil, sarı sarı, allı allı
Gittiler her biri gömlek gömlek.

Gökdelenler, beton ağaçlar, bir kalabalık
Bir alana vardılar vara vara:
Kamyonları köyde beygir,
Kendileri yerde karınca,
Bastıkları asfalttan tedirgin
Kaldılar küçülerek.

Kucak kucak kuru ot çalı gibiydiler
Bir yangına koşarken her biri çıra.
Dinlediler, ne topraktan, ne üründen, ne çarşıdan söz var
Vermekte de ölmekte de sıra eski sıra,
Değişmeyecek!

Döndüler kamyon kamyon.
Köy yolu akşam karanlığında,
Bildik ağaçlar tarlalar tek tek,
Döndüler susmuş davul zurna.
Ne dürülmüş bayraklar zeybek!
Ne gözleri çiçek!

Kir

Geldiler.
Dümen sularında korkunun izi
Su kesimlerinde kan
Bencil, duygusuz, çirkin,
Orta Doğu, Lâtin Amerika, Filipin
Soygunlarından artan
Tepe tepe çelik
Gezegen kaleleriyle sömürgecilik
Boy verdi sularımızda,
Limanlarımızı lekelediler!

Ne yana baksam, nereye dönsem
Utanıyorum kendimden
Boğazın barış mavisinde kir
Bir gölge saraylarımızın ak duvarlarında
Atatürk'ün Boğaz'a son baktığı
Pencerelerde keder.

Gittiler.
Kardeşi kardeşe katan
Kanlı bir pazarın ardından,
Artık ne esen rüzgârlar, kopan fırtınalar
Ne tipi, ne kar
Ne ardarda açan güneşler,
Ne de hızlanan akıntılar durmadan
Arıtır o kiri önünden gözlerimin
Siler o kardeş kahrını yüreğimden!

O kahrolası gölgeler, o zehir
Kaldıkları yerde demirlemiştir!

Yenik Evler

Hep o küçük evler yenik evler
Sille tokat sürülmüş tekmelenmiş
Yüzükoyun kapanmış toprağa
Çıplak odalar, duvarlar, pencereler

Bir dönemeçte trafik işaretler: Kent
«Saatte 40 km.yi geçmeyin!»
Arabanın altında gerinen asfalt
Sağa sola birer dirsek indirir
O küçük evler yenik evler
Bir daha ezilmiş sindirilmiştir
Ön camda görünüp kaybolur aynanızda.

O kasabalar, köyler hep böyle geçilir
— Kimsiniz, necisiniz önemi yok
İşadamı, kaçakçı, şair —
Hep böyle telâşlı, aceleci, bencil
O küçük evler tozdur topraktır ardınızda.

Bir küçük berber dükkânının yeşili
— Dergi kapakları, kartpostallar
Sinema yıldızları, yeşil alanların aslanları
Hep İstanbul saygısı işte, İstanbul hayranlığı —

Bir küçük bakkal dükkânının camlığı
— Tepeleme İstanbul malı renk renk kutular
Toz sabunlar, diş macunları daha şunlar bunlar —

Fesleğen ıtır saksılarıyla bir pencere
Pencerede bir kadın
— Özlem dolu gözleri iki cam gibidir
İstanbul'un sesi radyosunda —

Bir kahvede size bakan durmadan bakan iki adam
— Bir İstanbul gazetesi masalarında —

Şaşkın bir çocuğun en çok ağzı

Gözlerinizin çektiği fotoğraflardır
Bir süre sizinle gelir size anlatır
İstanbul neden zengin
Evleri neden küçük, neden yenik, neden fakir

10 - 15 Km. sonra bir başka köy başka kasaba
Bir başka küçük evler yenik evler ormanı
O yenik kadınlar çocuklar erkekler
Sağır dilsiz kuşlar mıdır dallarında?
Yüzlerinde ışıkla gölge sevinçle keder
Gülmeden dolaşırsınız aralarında.

O küçük evler yenik evler
Benim kasabam tıpkı
— Ben yenik bıraktım kasabamı —
Bir yolculuk akşamı
Ondan duyduğum bu hüzün
Büyük bir kentin ışıklı sokaklarında
Ondan bu otel otel taşıdığım
İçimdeki sıkıntı

Kavga

Dışarda kavga var
Döğüşen haklı ile haksız
Biziz yenilen kavgada
Kaldıkça evlerde yalnız

Eski Betimlemeler

Bir kanat vuruşta gökte
Bir kanat vuruşta yerde
Bir kanat vuruşta
Ağaçla su arasında kuş
Uçtuğu göğe hayran
İçtiği sudan sarhoş

Eski betimlemeler bazan doğru
Kuş olsam da uçsam
Sular başıma vurur
Gökler ağaçlar benim olurdu

Eve Dönen

Dolandım dolaştım boşandı yağmur
Saçım ıslak kunduram çamur
Eve döndüm yağmur getirdim
Ev yeşerdi ben yeşerdim

Yazın Işıktan Seli

Tepeden denizi gördük
Üstünde denizin
Yazın ışıktan seli
Patladı birdenbire

Bir söğüdün dibinde
Karpuz kestik yedik
Yazın ışıktan seli
Bıçağımın yüzünde

Uzandık altımızda
Kuru otların salı
Elimde karımın eli
Yaz sellerini geçtik

Eşsiz Gök

Bu eşsiz gökyüzü benim
Ben diktim büyüttüm bir saksıdan
Tellerini iplerini gerdim sıkı sıkıya
Çaktım sağlam çivilerini dursun
Serdim ıslak şiirlerimi kurusun
Acıktım olgun güneşlerini yedim

Savur saçlarını rüzgârında güzelim
Bir bayraksın sen yanıbaşımda
Çeker caddelerden geçerim dimdik
Kendi eşsiz göklerimin altında
Sararım seni, öperim, severim
Kanımda bunca güneşlerin sıcaklığıyla

Çıplak

Bereketli göğüslerin
Dudakların aşkla ıslak
Cennetten kovulan ırmak
Yatağımda çırılçıplak
Her gece gürül gürül ak
Yıkık yönlerimi götür
Umutsuzluğumu yıka
Yarına beni değiştir

Geldiğin yerlerim yeşil
Gittiğin yerlerim kurak

Piyano

Benim güzel piyanom
Fildişi tuşlarında ellerim
Bemollerinde diyezlerinde
Kalçalarının göğüslerinin
Gamdan gama geçiyorum
Sesini dinliyorum gecenin içinde

Yaşamanın bütün gizleri sende

Tren Yolu

I

Gün Uzun

Güneşleniyorum işsiz güçsüz
Dört yanım çepçevre güz

Tren yolu bir resim, sessiz sinema
Çok eski taşra anılarından kalma

Bir bisikletli geliyor soldan
Sağdan tek atlı bir araba

Karşımda sıra sıra
Görmeden baktığım sedir ağaçları

Sağır bir görüntü içinde bir arada
Ben ayrı, bütün bu saydıklarım ayrı

— Şimdi hukukta öğrenci olsam
Ihlamur gözlü bir sevgilim Ankara'da...

— Çerçevelemeli görüntü güzelse hoşsa
Bir gün tekrar yaşamak için o şiiri

Birazdan bisikletli sağa araba sola
Ben canım sıkılır kalkar giderim

Görüntüden görüntüye gün uzun
Özlemiyle gelecek temmuzun

Bütün geçmişi unuturum da
Alırım bir kıyıda yerimi...

II

İki Sevgili

Tren yolunda iki sevgili sarmaş dolaş
Esrik kolları birbirinin belinde
Zikzaklar çizerek ayak uydurarak bir sese
Yürüyüşleri adımları sanki bir dansın

Ansıyorum, duyuyorum o sesi nerdeyse
Eleleyiz, gök bulutlu yerler ıslak otlar yaş
Anlat kızım korktuğun gök gürültülerini sen de
Delikanlı kendini yıldırımsavar sansın!

Aşk! Tatlı aşk! Flütler, ziller, kemanların var senin
Geçtiğin yerden hep böyle havalarla geçersin!
Dilerim uğultun içimden hiç kaybolmasın!

Bu sağır istasyona bile ver yansın
Esrik yürüyüşüyle iki sevgilinin
Çalgıların coşkun havalarınla geldin!

III

Anı

Az sonra ne olacak söyleyeyim mi?
Delikanlı belki de ilk kez öpecek kızı
Kız, delikanlı, ben bir de bakacağız ki
Bu sağır görüntüde nasılsa karşılaştığımız
Araba boyanmış mavi kırmızı
Zilleri çın çın atları tırıs
Bisikletin tekerleri güneşte
Döndükçe her teli bir kuş
Sedir ağaçları birden boy atmış
Gür yeşil yerli yerinde.

Karşılaşırsak delikanlı kız ben günün birinde
Tren yolunu renkleri sesleriyle ansıyacağız.

Aşkın En Güzel Yönü

Aşkın en güzel yönü
Belli bir başı vardır bir sonu
Sakınır bitkiler gibi büyütürüz
Açtığını görürüz derken solduğunu
Dere tepe düz sürdüğümüz tımarlı atlarımız
Varır uzun bir kışa girer salar tüyünü.

Aşk iki nokta arası en kısa çizgi
Ovalarımız tepelerimiz ıssız
Ayrı basınçlarla karşılaşırız
Erir yalnızlık yıllarının aysbergleri
Karşılıklı akıntılarımızın uğultusudur
Havalarımızda dönen dolanan ezgi.

Hep iki nokta arası hep çizgi içeri
Ten ısısıyla sıcak yataklarımız
Çıplak gövdelerimizin uyumu teri
Uçurduğumuz gökler baş dönmeleri
Hiç yoktan darılmalar barışmalarımız
Her sefer siler baştan boyarız yedi rengi.

Hep çizgi içeri bir uçta sen bir uçta ben
— Yaman bir sahra telefoncusu gibidir —
Uzar o aşk çizgisi aramızda tel çeker
Bulur seni beni bilinmez nasıl nereden
Örümcekli kentler kalabalıklar içinden
Her köşede yanyana burun buruna getirir.

Çizgiyi geçtik mi geçtik, sen yalnız ben yalnız
Ondan öte ne dargın ne barışık
İki aşk ölüsüyüz salt iki tanıdık
Ah, bitti bitti bil ki bitti artık
Binde bir, bir yerde karşılaşırsak
İki ölü gibi -o da belki- selâmlaşırız...

Esirgedin Benden

Yüzüne bakmaya doyamazdım
Durmadan dolanırdım gözlerinin ardında
Ellerini durmadan tutmak isterdim
Ürkerdin kuşkuların kalelerinde tutsak
Esirgedin benden, hep esirgedin...

Saçlarının samanyolları harman yerleri
Uzanmak isterdim gözlerim açık yastığında
Göğüslerinin rüzgârlı serin tepeleri
Koşmak isterdim solumak terli terli
Donardın kollarımda aşktan korkarak

Atlarım vardı güneşten yeleleri
Dörtnala sürdüm kapına çektim
İndirdim yerle bir ettim kaleleri
Yığdım önüne nem varsa kucak kucak
Esirgedin benden hep esirgedin

Dünyayı yanyana seninle dolaşmak
Denizleri doluyelken aşmak isterdim
Kocaman bir sözlükte kelimeleri tek tek
Çizmek karalamak yeniden yaşamak dizmek
Esirgedin benden, hep esirgedin...

Belleğimde camlıklar dizilir ardarda
Bir müzenin geçitlerini döner dönerim
Gördüğüm hep gençlik güzellik günlerin
Aşkımızdan tüm esirgediklerin için
Bir duruşun var sanırım ağladın ağlayacak

Kar Aydınlığında

Uyandım kar aydınlığında

O küçük kasaba uykuda
Uykusuz bir sıra kavak
Uykusuz bir su akar
Hem gider hem dinlerim
Düş önüme yol göster derem benim
Kar mıhı atımın nallarında
Cebimde bir şişe konyak

Evlerinin avlusunda ayva nar
Sedirinde acı biber rengi bir kilim
Odan ıslak tahta kokar biraz da toprak
Gözlerim sana değer ısınır
Uzattım mı mangalına ellerim
Her yanım tane tane mısır
Sanırdım patladı patlayacak

Sen sıcaktın yataklar sıcak
Pencerende aydınlık kar
Ateşim kömürüm esmerim benim
O günlerin tadı başka nerde var
Gençtik âşıktık deliydik
Seviştikçe ağardı karanlıklar
Bunca dağın karlarını erittik

Sart*

- Sabahattin Eyüboğlu'na -

Üstümüz anılı bir mavi göktü giden
Durgun bir görüntüde yeşermekte çayır
Bu yerler Sart'tı bir dönem, Sart'tı eskiden
Süren otlar mermerlerin çatlak yerinden
O bolluk ülkesi eski Sart'ı anlatır.

Gökdelen kolonlarla akran yaşlı zeytin
Sart zeytinin yaşı kadar bizden uzaktır.
Bir çoban süresiz yüzüyle ağır ağır
Oralarda kaval çalar koyun otlatır
Kardeş daha dün havanı Sart'ta dinlettin

Daha dün ak harmaniler giyerdin belli
Köylüm, sen bu gize nasıl erdin? Ne ettin?
Eski oymalarda uzanmış bir salkıma eli
Sart'ta bağına şaraplık asmalar eken
Bakkhalar bayramında sarhoş gezen sendin!

* *Sardes, Lydia*'nın başkenti.

Çevremde kim varsa sanki tanıdık bildik
Tutsak pazarından ansırım bir kadını
İki tekerlekli arabasında dimdik
Eski bir yarışçı kamçılar atlarını
Sessizlik içinde başlayan eski şenlik!

Bitkiler, ağaçlar, insanları ölümsüz
Sart ovası kalırken gerilerde dümdüz
Dönüşte yepyeni bir umut bu benimki
Eski çobanlar tutsaklar bile yaşarken
Ey ölüm,. git! Bil ki erken daha çok erken!

Çekirdek

El sürdüğümü soydum
Soydum baktım çekirdek
Çekirdek diri diri

Bu toprak ana toprak
Ben ektim ben yeşerttim
Biri tutmazsa biri

Şiiri sürmeseydim
Kim nereden bulurdu
Haritada İzmir'i

Kızılçullu Yolu

Birinci Basım 1943

İkinci Basım 1954

Üçüncü Basım 1970

Kızılçullu Yolu

Hıdırellez günü, Kızılçullu yolu
Beni herkes severdi çocukluğumda
Arabacı yanına oturtur
Kırbacı bana verirdi.

Ben Fıtnat hanımın oğlu,
Zayıf bir kızı severdim
Gözlerinin içi gülerdi.

Hıdırellez güneşi,
Beraber tırmanmadık mı ağaçlara?
Siz kanatmadınız mı ellerimi
Elma çiçekleri?

Günaydın

- Nurullah Ataç'a -

Günaydın tavuklar, horozlar
Artık memnunum yaşamaktan
Sabah erkenden kalktığım zaman
Siz varsınız:
Gündüz, işim var, arkadaşlarım,
Gece, yıldızlar var, karım var,
Günaydın tavuklar, horozlar!

Eskisi Gibi

Şimdi eskisi gibi
Güzel kâğıtlar
Kalemler buldum
Yeniden yazmaya başlayacağım
Hatıra defterimi.

Nekahat

Nedir bende bu günlerdeki
Bu on beş yaşındaki çocuk hali?
Çiçeklere duyduğum bu sevgi,
Bir küçük eşya merakı:
Böyle uzun uzun seçişim yemeklerimi,
Cıgaramı, kahvemi keyifle içişim.
Böyle yerleştirip odamı,
Hiç yoktan gülüşüm, sevinişim?

Pişmanlık

Çoktandır yıldızları seyretmediğimi
Bu akşam birdenbire hatırladım.
Artık barlar dağılıncaya kadar,
Sabahçı kahvelerinde oturacağım geceleri
Günü gününe postaya vereceğim
Cevaplarını mektuplarımın!

Yağmurdan Sonra Bayram Yeri

Öyle pembe yüzlü çocuklar,
Öyle pembe ki burun delikleri
Yavru tavşanlar gibi.
Yeni kundaktan çıkmış gibiler
Öyle küçük, öyle güzel ki elleri;
Kızların saçları güzel
Kocaman kurdeleler bağlamışlar,
Oğlanların gözleri.

Yaz Geceleri

I

Ben saman yollarını seyrettim
Harman yerinde yaz geceleri
Taşranın küçük kasabalarında
Sebze arabalarıyle yolculuk ettim.

Bir gece, bütün koğuş uykuda
Ben nöbetteydim.
Bir gece, bir tren penceresinde
Saatlerce konuştum bir kızla.

Yeni biçilmiş buğday tarlalarında
Adım atışıma sevindim.
Hayatın böyle güzel
Yıldızların bol olduğu geceler
Kimseye düşman değildim!

II

Aydınlık gece,
Kavak ağaçları üstünde
Beyaz bulutlar uçuşurken
Ne güzel ilk buluştuğumuz gün
Yağmur yağdığını düşünmek!

III

Sarhoşluğumun geçtiği bu an
Bana o kadar yakınsın ki
Çıkıp evine gelsem, seni bulurum.

Saçların gözlerin değil
Beni düşündüren,
Acaba senin neren güzel?

Sen, şimdi üç gün üç gece uzakta
Ben yirmi bir yaşında
Şüphesiz vücudumun sıhhatinden bu saadet
Uykumu kaçıran başka şeyler...
Kalkıp dolaşmak istiyorum.

Yeni Bir Aşktan Önce

O zamanlar ben her gün
Vapurları karşılamağa giderdim
İstasyonlarda dolaşırdım
Tren saatlerinde.
Vaktimi parklarda,
Caddelerde geçirirdim
Ah, nerden bileyim?
Yeni bir aşktan önce dolaşıldığını
Böyle yerlerde.

Yabancılık

Bütün gün bulvar kahvelerinde
Gelip geçen tramvayları seyrederek
Vakit geçiriyorum.
Caddeler sulanınca ikindi vakti
Sevdalılar geçiyor
Taksilerde, faytonlarda.
Postacı mektup dağıtıyor.

Her oyunda yeniliyorum.
Akşamları evinize dönerken
Beni hatırlayınız,
Geç vakitlere kadar
Yalnız dolaşıyorum sokakta
Yemek yedikten sonra
Bir türlü uyumak istemiyorum.

Ölüm Üstüne

Seni düşündüğüm geceler oldu.
Sadece deniz kenarında beklediğim
Kitabımı deniz kenarında unuttuğum geceler.

Balıklar kıyıya çekilir;
Çocukların uykusunda terlediğini,
Evlerin camlarından bilirdim.
Son vapur yolcularını indirip dönerdi
Ben hâlâ iskelenin önünde
Dolaşır, beklerdim.

Sadece seni düşündüğüm geceler,
Neden ölümü hiç düşünmedim?

Yalnızlık Üstüne

Deniz kenarında yalnız kalan adamın korkusu...

Onlar şimdi okyanusun ortasında
Sinemasız, kadınsız yaşıyor.

Sen ne tuhaf şeyler düşünüyorsun?

Onların günleri birbirine benzemez
Birbirine benzeyen bizim günlerimizdir.

Sen ne garip çocuksun?

Sahilden seslensen de
Akşam olurken
Uğramadan geçer vapurlar.

Oysaki kentlerde
Tramvaya binebilir
Evine dönebilir insan.
Liman, açık denizden
Daha güzeldir.

Allah, hiç kimseyi yalnız bırakmasın
Çok şükür, Robenson, artık aramızdasın

Park

I

Şehrin gürültüsü gelir uzaktan
Çok şükür insanlar sağdırlar.
Gene baharlı dalların üstündedir
Gökler, bulutlar
Gene tomurcuklar büyümektedir.

II

Belli ki herkesin bir düşüncesi var
Kiminin para sıkıntısı, kiminin iş
Güneşleyen asker tebdilhavalı
Öğrencinin sınavları yakın
Fakat bazıları gene de
Sevişmeğe vakit buluyor.

III

Şimdi altında oturup dinlensem de
Kalkıp gittiğim zaman
Düşündüklerim bende kalacak.

Seninle dost olamayız ağaç
Nasıl günün her saatinde
Yerini değiştirirse gölgen
Deniz karışmazsa
Balıkların kaderine
Hepimiz ayrı ayrı yaşamağa,
Ölüme mahkûmuz.

Bilir misin

Bilir misin niçin bu geceler
Niye yarısı yağmurlu geçer senenin
Senin saçların simsiyahtır da
Ben sarışınları severim.

Eskiden ne kadar hafifti uykum.
Rüyalarım ne kadar güzeldi
Cıgaraya alışmadan evvel
Bilir misin böyle neden
İşi avareliğe vurdum?

Serçe

Kışın bütün ağaçlar senindi
Bütün çocuklar seni beklerdi pencerede
Şimdi başka kuşlar da geldi
Sense unutuldun serçe
Fakat ben hâlâ seni seviyorum.

Bebek

Ben bir bebek seviyorum
Gözleri açık duruyor daima.
Kalbi işlemiyor,
İşitmiyor söylediklerimi.

Ellerini avuçlarıma alıyorum
Saçlarını okşuyorum
Sonra üzmek, canını sıkmak,
Ağlatmak istiyorum

Ben fena bir söz söyleyemem ki
Ona kızsam
Bırakıp gitsem odasında
Bilir tekrar geleceğimi.

Okumayı yazmayı yeni öğrendi
Serüven romanlarına bayılıyor
Konuşması, yüzü öyle güzel ki
Ne yapsa hoşuma gidiyor.

Karım Ol

I

Kentin çıkışındaki
Bu küçük ev benimdir
Bitişik kulübede
Bekçiyle karısı yaşar
Karım ol
Seninle, kentin çıkışındaki
Küçük evime gidelim
Bekçiyle karısı
Bilsen bizi nasıl karşılar.

II

Karım ol!
Evimin içinde dolaş, şarkı söyle
Sesinle dolsun odalarım
İşten döndüğüm vakit akşamları
Boynuma sarıl, ceplerimi karıştır.
Elinle bul hediyeni
Sevin bizi unuttuklarına
Kapımızın önünden geçenlerin.

Sonuç

Ve dönüş pek hazin oldu
Çaresiz teslim oldu toprağa
Hasattan çok evvel buğdaylar
Rengi saçlarına hatıra kalsın...

Bu eski günlerin seher vaktidir
Kayboluyor duvağın tenhada
Bana yalnız dönüyor gecelerimiz
Ey, büyük ve kadir deniz, beni unutma!

Ve sen ey eski evim, yatağım, ağaç ve sema
Bu gece sarhoşluğumu kime anlatayım?
Alın bu hatıralarla yorgun vücudu,
Dolup bir yelken gibi, kaçayım, kaçayım

Balkon

Sana geldiğim yağmurlu günleri hatırlar mısın?
Pencerene açılan yol dönemecini.
Aralar mısın hatırama öyle her akşam
Ilık gülüşlerinin gölgesiyle yüklü perdelerini.

Bulutlar terkederdi şehri daima
Akşamları gemiler terkederdi.
Bir balkonun kalırdı sanırım
Kaybolan gölgelere aşina

Vapur iskelesinde buluştuğumuz bir akşam
O akşam erkenden ayrıldık ve sonra
Hâlâ hafızamızda devam ediyordu
Unutulmuş hayatı maviliklerin
Hâlâ hatıramdadır odama son gelişin,
Ve gitmeden önce
Saçlarını tarayışın hâlâ aynada...

Benim küçük öksüzüm, genç dulum
Ben senin hem baban, hem kocanım.
Erken tenhalaşan karanlık arka sokaklarda
Bütün servetin gibi ellerini
Avuçlarıma bıraktığın geceler
Sana küçük bir evden söz etmeliydim..

Uzun bir aşktan sonra tekrar
Bütün beni sevenleri hatırlıyorum
O şehirde bütün tanıdıklarım ve sen
Sen beni severdin
Sen iyiydin, güzeldin!

Gene vapur iskelesinde buluştuğumuz akşamlar olacak
Rüzgâr savururken saçlarını, eteklerini
Ellerimde hafif teri, ağırlığı küçük ellerinin
Teninin kokusu kaplayacak şehri
Gene yanyana seyredeceğiz
Uzaklaşan bulutlarla gemileri

Hasret

Bir gün İzmir'e gidersem
Bir faytona atlayacağım istasyondan
Hep böyle filimlerde görecek değilim ya denizi
Cıgaramı tellendirip
— Çek diyeceğim arabacıya
— Kordonboyu'na!

Ellerimi denize sokacağım.
Sizin evin ışıklarını arayacağım karşı kıyıda
Çıkarıp boş kibrit kutusunu
Kayık yapıp bırakacağım
— Haydi kaptan, diyeceğim, uzaklaşsana!

Sonra dönüp sakalı uzamış adama:
— Ahbap, diyeceğim, halime şaşma,
Ben artık hep buralardayım;
Ben artık hiç gitmeyeceğim...

Nerede Olsa

Kız, artık ne seni,
Ne de sattığın çiçekleri seviyorum
Gideceğim, istemiyorum,
Bu şehirde kimse hatırlamasın beni
Ben nerede olsa
Bir iş bulurum!

Vapur Dumanı

O daha büyük bir şehre gidiyor,
Onun benden başka arkadaşları,
Benim götürdüklerimden başka
Kitapları, portakalları var
Birazdan körfezin sonunda
Sen de kaybolunca
Ben nasıl eve girer
Nasıl soyunup yatabilirim
Vapur dumanı?

Geride Sabah Oluyor

Şehir uykusunda kaldı
Otelde boş kalan yatağımın
Sıcaklığı ellerimde duruyor;
Ben uzaklaşırken
Geride sabah oluyor.

Küçük İstasyonlar

Tren küçük bir istasyonda
Durduğu zaman
Memurun karısı ya da baldızı
Bana bütün kadınlardan güzel görünür.
Birinci mevkilerde yolculuk eden
Kadınlar da güzeldir
Yumurta satan
Küçük tahtacı kızı da.
Ah, insan maymun iştahlı olmasa
İki evli bir köyde de
Mutlu olabilir.
Ne fena böyle,
Maymun iştahlı olmak.

Bavullarımı Hazırlamalıyım

İstasyondan çıkınca,
Seni bekleyeceğim.
Geride bıraktığımız bulut parçası
Sana evimi, kardeşlerimi,
Oturduğum sokağı göstermeliyim!

Artık bavullarımı hazırlamalıyım
Kimbilir nasıl sevinecek evdekiler
Böyle habersiz çıkıp gelişime
Allahaısmarladık
Telgraf telleri, ağaçlar, dere
Tekrar görüşmek isterim sizinle
Yolculuk arkadaşlarım.

Sığınma

Küçük iskele şehri şimdi
Direklerinde martılar uçan
Ufak yelkenlileri
Şen balıkçılarıyle
Ufak bir kuzey limanı olmuştur.

Harbe Gidenin Şarkıları

Birinci Basım 1945

İkinci Basım 1954

Üçüncü Basım 1970

Sunu

Size sunuyorum bu şiirlerimi
Ey, tarihin hürriyet kavgalarında ölenler
Sizin inancınıza karşı
Duyduğum en büyük saygı ve sevgi
Ey, işi, namusu, sevdikleri için
Silâhlanmış ordulara göğüs verenler

Size sunuyorum bu şiirlerimi
Ey, İsa'nın, Muhammed'in müridleri
Ey, muştucuları iyi günlerin
Bilginler, kahramanlar, ünlü ölüler
Ey, adsız fedaîleri hürriyetin.

Analar, dullar, yetimler
Size sunuyorum bu şiirlerimi
Ey, başarıcıları Kurtuluş Savaşı'nın
Size teşekkürlerimi sunuyorum
Sulh içinde, hür
Çalışan, ilerleyen neslimin

Size sunuyorum bu şiirlerimi
Ey, cinayetleriyle ödeyenler ekmeğini
Ey, saltanatlar, maceralar uğruna
Bilmeden harbe sürüklenenler

Size sunuyorum bu şiirlerimi
Duyarak hakikatını her kelimenin
Ey, beyhude harcanan insan emeği
Ey, geri gelmez seneleri medeniyetin

Kış Güneşi

Kış güneşini severim paydos vakti
Oturur duvarı dibine kışlanın
Düşünür hayal ederim.

İşte şimdi Doğu cephesindeyim
Bir siperin içinde askerlerle beraber
Sırtımı ısıttığını hissediyorum güneşin
Artık ellerim de üşümüyor.

Henüz uzakta top, makineli tüfek sesleri
Yakında bir derede
Buzların çözüldüğü işitiliyor.
Ağaçların nusku dalları ucuna yürüdüğünü
Hatırlıyorum nedense
Yeni bir hayat başlıyor diye düşünüyorum.

Çiçekleri görünce hayret ediyorum
Bu kadar insan ölürken
Nasıl olur da hiç bir şey değişmiyor.

Güneyli bir asker
Bir türkü mırıldanıyor hafiften
«Erik ağaçları çiçek açtığı zaman»

Yanıbaşımda biri
Paketini bana doğru uzatıp
«Bir cigara yak» diyor
«Bugün benim doğum günüm
Bugün yirmi üç yaşıma gireceğim»

Bir başkası anlatıyor:
Hepinizden kendimden utanıyorum
Atamıyorum mel'un bir korkuyu içimden
İzinli gittiğimde tanıdım
Sarışın, ufak tefek bir kadın
Şimdiye kadar hiç böyle sevmemiştim
Hep beni beklediğini düşünüyorum.

Şimdi kolum omzu altında bir yaralının
«Artık benim işim bitti» diyor
«Ben artık sizinle gelemeyeceğim»
Yeni bir ihtilâçla kısılıyor yüzü
«Hayır, diyor, hayır ölmeyeceğim
Ben daha başındayım hayatın
Ben ölmek için ne yaptım?»

Şimdi yaklaştığımız şehrin
Yıkık evleri, kuleleri görünüyor uzaktan
Ah, daha uzun seneler
Eskiyi yapmakla geçecek yeniden

*

Şimdi son günün ölülerini düşünüyorum
Âşık, yirmi üçünde çocuk, güneyli asker
Ötekiler, isimlerini bilmediklerim
Hepsi günahsız temiz çocuklar
Sebepleri malûm ama bu cinayetlerin
Ne çare geri kalanlar artık
Hürriyet için değil
İntikam için dövüşüyorlar!

İşte benim bütün boş saatlerim
Hep onların yanıbaşında
Onları düşünmekle geçer
Bazan sıcağında Libya'nın
Bazan temerküz kamplarında
Bazan hücuma uğrayan bir şehrin
Kadınları, çocukları, yaşlılarıyle beraber.

Esir

Başucumda bir Alman esirinin resmi var
«Daha ne kadar bekleyecek» yazılı altında
Tel örgülerin arkasında yalnız
Mavi gözlü kumral
Yakışıklı bir çocuk
Olsa olsa benim yaşımda

Sanki o bütün gün
Benim yanıbaşımda gezer
Onu tanıdığımdan beri,
Daha güzel sevdiğim kız
İşim daha kolay

O, arkadaş canlısı,
Temiz çocuktur
Kaç gündür iştahı yok
Gözüne uyku girmiyor
Kardeşi Doğu cephesinde öldü
Annesi Berlin'de yalnız
Eh, işleri pek öyle fena değildi
Ama harbe girerken onun
Fikrini mi sordular.

Gece

Ben Don nehri üzerinde bulunuyorum
Cephe bu gece sakin
İleri karakollarda bile
Tek silâh atılmıyor
Ne rüzgâr, ne soğuk
Öyle bir gece ki
Şikâyete hiç bir sebep yok
İnsan baktıkça güzel bulur
Çırılçıplak bir ağacı
Artık palto ağır gelir
Baş hafif
Değişmiştir cigaranın tadı
Fakat gene de
Her şey bir gece önceki gibi
Yeryüzü ışıksız ve karanlık
Sokaklar boş
Ah, bu arada biz yıldızlar
Ne kadar unutulduk.

Nöbetçi

Sarışın bir nöbetçiyi unutmayacağım
Hep ona bakıyorum bir saattir
Sağ eli tüfek kayışında
Demin cebindeydi
Şimdi miğferini düzeltiyor sol eli
Göz kapakları açılıp kapanıyor kendiliğinden
Havada buğulanıyor nefesi
Geziniyor alışkanlıktan
Düşünmeden bakınıyor
Niçin bilir mi?
İşine giderdi eskiden
Şu anda nöbet bekliyor!

Koğuş

Penceresinden görüyorum
Bir koğuşun
Uyuyan askerleri
Buluttan kurtulan gün gibi
Bazısının yüzü aydınlık
Bazısı alnı ter içinde
Dönüyor yatağında
Tesirinde bir kâbusun
Bazısı kimsenin bilmediği
Bir ismi sayıklıyor.
Uykusu kaçmış biri
Gözleri boş kalan yataklara takılmış
Düşünüyor ne zaman bitecek
Ne zaman arkası kesilecek
Bu vakitsiz ölümlerin
Nasıl gelecek
O eski günler geri.

Ölüme Yakın

Yarabbi, işte yıldızlar
Hiç bu kadar çoğunu görmedim
Yaşadığım bütün gecelerin
İşte gökyüzünde hepsi, tekrar

Artık ne varsa bilirim
Benim için yeni bir şey yok
Yaz geceleri, kırlar, çobanlar,
Bu yıldızlar ne kadar çok
Evlerin ışıklarına benziyor

Bir eğlenti gecesiydi
O, ne kadar yakınımda
Sevilen bir şarkı vardı o zaman
Bütün sözleri hatırımda

Kırmızı balıkları severdim
Kurt köpeklerini
Bütün bir kışımı nasıl
Onlara bakmakla geçirdim.

Benim işte o çocuk
Ay'ı tutacakmış gibi uzatan elini
Benim işte o kahraman
Cem Sultan'la bir tutarım kendimi

Hepsini söylemeliydim hepsini
Düşündüğüm küçük şeyleri
Hayatım daima güzeldi
Kimse bilmeyecek şimdi

İşte harbin o ilk günleri
İstasyon ne kadar kalabalık
Bir kız elindeki çiçekleri dağıtıyor yolculara
Hâlâ şaşıyorum o tren
Nasıl getirdi beni buraya

Ah, gene yağmur yağıyor
O, başında lâcivert beresi
Gene saatin altında
Akşam eve geç kalmıştım
Herkes beni bekliyor.

Karda Ayak İzleri Var

Karda ayak izleri var
Vurulup düştükleri yere kadar
Yüzleri tanınmayacak bir halde
Olduğu yerde kalmış cesetleri

Onlar için hatıra yok
Saat durmuş
Onlar için değil
Yıldızlar ve bu gece
Onlar için değil gelen güneş
Artık onların yok
Uzak şehirlerde
Sevdikleri

Artık hepsi bitti
Açlık, susuzluk ve kin
Ne matra ne ekmek torbası lâzım
Ne silâh
Elbise ve düşen şapka da lüzumsuz
Artık üşümezler ki

En güzel ocak ateşleri
Artık ısıtamaz ellerini
İsimlerini en yakın tanıdık
Söylese işitmezler
Kurt mu, dost mu, düşman mı?
Bilmeyecekler baş uçlarına geleni

Artık ne tren, ne gemi
Onları getirmez bir daha

Bir Ölünün Gözleri

Durmadan soruyor
Bu açılmış gözler sanki
Yıldız mı bu sarı lekeler
Kar mı bu bembeyaz
Bu gölgelikler ağaç mı
Hiç biri hatırımda kalmadı
Ne şekiller, ne renkler

Şüphesiz benim de
Anam kardeşlerim vardı
Hatırlıyamıyorum nerede, kim
Ah, anlıyamıyorum nasıl oldu
Gelişim, gidişim

Saçlar ile Dişler

Bu saçlar hiç dökülmemiş
Dalgalı, gür
Dişler lekesiz, beyaz
Bu çocuk ne kadar belli
Hayata doymadan gitmiş

Kanıt

Tuhaf, ne kadar tuhaf
Her şey önceden hazırlanmış
Yerdeki tüfek 38 modeli
Gaz maskesi kütüklük miğfer
Başka hiç bir işe yaramaz
Bu ölen herhalde
Hepsini kullanmasını bilirdi.

Bir Şehit Yaşadığını Tanıtlıyor

Alın kısmım anneme
Gözlerim babama benziyor
Eski bir hastalıktan;
Böyle zayıf kalışım,
Yüzümde izi kalan bu çıban
Talimgâha gelişimde çıktı
Sol kolumdaki yara
İlk vuruluşumdan kaldı
Seviştiğim günlerden
Bu resimlerle mektuplar.

Artık Konuşmadıklarına Göre

Yarım kalmış cıgara paketleri
Çocuğun ceplerinde
Demek ölüm ansızın gelmiş
Bazısında yok
Demek henüz alışmamışlar

Birinin cebinde bir parça çörek
Demek iştahı yerindeydi her zaman
Birinin cebinde küçük bir çakı var
Muhakkak kalem açardı
Ekmekle meyva keserdi

Bu, cebinde oyun kâğıtları olan
Her halde her zaman canı sıkılan biri
Birinin cebinde bir kitap var
Demek okumayı severdi

Birinin cebinde bir kadın iğnesi
Şüphesiz bir hatıra olacak
İşte parmağında yüzüğü olan bir başkası
Ya evli, ya da nişanlı.

Şu Anda

Şu anda
İnadına güzel
Kayın ağaçları
Ay ışığında
«Serseri bir kurşunla»
Yere serilirken bir delikanlı
Bir ana ağlar
Bir gelin yas tutarken
On sekizinde bir kız
Gözleri pırıl pırıl
Koynunda sevdiğinin
Başka bir kadın
Doğum sancıları çeker.

Serseri Kurşun

Ah, bu serseri kurşun
Ne rakı içer
Ne kumar oynar
Gene de bütün kabahat onda.

Muharebe Görmüş Bir Adam Anlatıyor

Muharebede ne ölüm korkusu gelir
İnsanın aklına
Ne evi barkı düşünürsün
Gezin üst kenarı ortasından
Arpacığın tepesinden
Beğendiğin yerini seçersin hedefin
Tetiği elin titremeden çekersin

Artık karşındaki sana benzemez
O da küçük bir dükkân işletir memleketinde
O da karısını sever
Onun da senin gibi
Küçük bir çocuğu var
Aklına bile gelmez
Artık senin yaşaman için
Onun ölmesi lâzımdır.

Şarkılar

I

Bazan hatırla beni
Senin için şiirler yazardım
Derslerimin arasında
Tuttuğum her işte
Sana olan aşkımla çalıştım

Her zamanki neşemi hatırla
Nasıl tutulduğumu
Birtakım delice meraklara

Bildiğim bütün şarkıları
Seni düşünerek söyledim
Bilsin isterdim herkes
Sevdiğimi günlük hayatı

Aradan seneler geçti
Belki de bir daha
Seni görmeden öleceğim
Sevimli bulmalısın şimdi
Çocukça şakalarımı
Gevezeliklerimi.

Bazan hatırla beni
Bir söz canını sıkarsa
Üstün bir kişi olmasam bile
Fena çocuk değildim

II

Ağladığını istemem ben ölürsem
Beni en sevdiğin halimle hatırla
Uzak bir yerde çalıştığımı düşün
Hayatta olduğuma inan
Bir gün gelir kendiliğinden
Geçer bütün üzüntün

Her yeni gelen günü
Yeni bir ümitle beklemeli
Her yeni gün
Yeni havalarla gelir.
Gece, yağan yağmurla uyursun
Sabah, bir de bakarsın odan güneşli

Her gelen vapuru, treni
Yeni bir ümitle beklemeli
Her gelen vapur, tren
Yeni insanlarla gelir
Ben esmerdim güzelim
Bu sefer bir sarışını seversin
Aşk yaşayanlar içindir.

III

Bu gece yıldızlar daha uzak
İyi geçen bu günden sonra
Hep böyle tekrarlasam bu sözleri
Sensin tek aşkı gençliğimin
Yanımda olsan da anlatsam bir bir
Başımdan geçenleri

Bu gece yıldızlar daha uzak
İstediğim neydi senelerce
Şimdiye kadar eşit sevindirdi beni
Isısını duyduğum soğukla sıcak

Bu gece yıldızlar daha uzak
Hatırlıyorum da o cehennemlik günleri
Ne olabilirdi genç yaşımda
Daha kolay daha doğal
Bir rastlantı benim için artık yaşamak

IV

Artık yirmi yaşında değilim
Silâh altında geçti
En güzel yedi yılım
Yanıbaşımda öldü
En yakın arkadaşlarım
Bütün sevdiklerimi yitirdim

Artık yirmi yaşında değilim
En güzel yedi yılım geçti
Karda, kışta, sıcakta
Her gün ölümle karşı karşıya
Alıştım susmaya, unutmaya

Artık yirmi yaşında değilim
Kalmadı eski kuvvetim
Dayanamam uzun çalışmaya
Artık ne gelir elimden
Kendimi hayata bırakmaktan başka.

Dönüş

Gece memleketimdeydim
Gene her zamanki evimde
Karım hep böyle mi severdi beni
Demek hep beni böyle bekledi
Annem, çocuğum

Aradan yıllar geçti
Bu insanlardan, bu kasabadan uzak
Bir başka yabancılık değil mi bu?
Sevgili, akraba da olsak

Sanki ilk kez görüyorum
Damların üstüne açılan
Bu görüntüyü penceremden
Bu ağaçları, sarmaşıkları
Ne tuhaf, unutmuşum

Evet her sabah böyle erken kalkardım
Sokağa çıkardım hep bu saatte
Yatağım hep bu pencere yanındaydı
Hep bu mutluluk içinde geçti
Bütün o eski hayatım

Artık her gün yeniden seveceğim
Her gün yeniden gelen güneşi
Ağaçları, çiçekleri, eski arkadaşlarımı
Her gün yeniden seveceğim, unutmayacağım
Farkındayım artık talihim değişti.

Ezine Kışlası Taştan

Ezine kışlası taştan
Kendin yan kendi derdine
Kazdağı'nda gene kar var
Esme be rüzgâr akşam akşam

Geleli bir kış bir yaz geçti
Öğle akşam ayak üstü
Gündüzleri şöyle böyle
Her akşam üstüme gariplik çöktü

İşler yüzüstü memlekette
Tarlalarda tohumun vakti geçiyor
Yaşamak için katlanıyoruz
Sınırda düşman bekliyor.

Pazar Günü

Benim memleketimin gökleri
Hey, benim memleketimin gökleri
Hey, Heeyy, Heeyyy
Damların, tarlaların üstünde
Memleketimin mavi gökleri

Benim memleketimin türküleri
Hey, benim memleketimin türküleri
Söyle be Arif, söyle be
Es rüzgâr es
Dağlardan tepelerden içime

Benim memleketimin gökleri
Hey benim memleketimin gökleri
Bugün pazar
Ay yıldızlı bayrak
Kışlaların, okulların üstünde
Düz ovada dörtnala saldım Dilber'i
Hey benim memleketimin gökleri

Hürriyete Övgü

Boşuna değil dökülen kan
Hatıran daha aziz çıkacaktır
Bu felâket senelerinden
Asırlardır bu böyledir
Bütün kötülükler geçer
Yaşar iyi ve güzel olan

Sen çalışmanın ve düşünmenin hakkısın
Kanunların, nizamların üstünde
Talihisin insanlığın
Her sevgi hayatla biter
Yalnız senin aşkın kalır
Genç çocuğa babadan

Boşuna değil dökülen kan
Şehirlerde, köylerde çocuklar büyüyecektir
Daha zeki daha çalışkan
Bütün acılar unutulacak
Şarkılar daha yürekten söylenecektir

Yıkılan evler köprüler
Daha sağlam kurulacaktır tekrar
Yeniden fabrikalar yükselecek
Tarlalar genişleyecektir

Boşuna değil dökülen kan
Tarihin akışından anlıyorum
Kuvvet zamanla yıkılır
Yalnız senin uğrunda ölür insan
Yarası acımadan.

Son

İçimden hep iyilik geliyor
Yaşadığımız dünyayı seviyorum
Kin tutmak benim harcım değil
Çektiğim bütün sıkıntıları unuttum
Parasız pulsuzum ne çıkar
Gelecek güzel günlere inanıyorum

Gelecek güzel günlere
Sonunda galip geleceğine eminim
İyiliğin, zekânın ve cesaretin
İmanım var zaferine
Aşkın, adaletin ve hürriyetin

Yetiştiğim halkın içinde
Bütün şiirini duydum
Çalışmanın ve sefaletin
Kulak verin işe gidenlerin türkülerine
Yorgun argın dönüşlerini seyredin.

Şairleri peygamberleri düşünüyorum
Yaşamak o kadar tatlı ki
Daimî bir sevgi içinde
Galip sesini işitiyorum hakkın
Asırlarca zulme ve işkenceye

Gelecek güzel günlere inanıyorum
İmanım var bereketine toprağın
Ve makinenin kudretine
Parasız pulsuzum ne çıkar
Huzuru içindeyim rahata kavuşanların
Hayatının son senelerinde.

Mayıs Ayı Notları

Birinci Basım 1947

İkinci Basım 1954

Üçüncü Basım 1970

Ay Işığı

I

Ben uzaklardan beklerdim,
Sayarak günlerimi.
Bu gece penceremden düşen ay ışığında,
Birden yanıbaşımda buldum
Bir ağaç gibi çiçeklenmiş
Anladım almış yürümüş
Sarmış bu sevda içimi

II

Gece yarısı elbiselerim,
Ayakkabılarım üstüne
Düşen ay ışığı,
İnsan böyle mi olur
Sevdaya tutuldu mu?

Bütün eski kitapları okudum,
Yaşlanmış güzellere sordum,
Mutluluk bu mu?

Ama bu sarışın
Ötekine hiç benzemiyor.
Ah, daha yeni yeni anladım
O küçük elleri, gülen gözleriyle
Beni ne kadar seviyor...

Kalmadı başka korkum
Düşünmeden eline bıraktım kendimi
Bütün dostlarım söylüyor
Bu sefer mutlaka tutuldum

III

O yanından döndüğüm, gece yarıları
Güler, konuşurdum, kendi kendime
Tutmasam, kucaklayabilirdim ağaçları.
Kimbilir, gelen geçen,
Görünce ne derdi halime.

Sizin de, seviştiğiniz, kardeşler
Mevsim bahara rastlarsa
Benim canım açılmak isterdi
Mutlaka bir başkasına
Öperdim evde ilk karşıma çıkanı.

Uzakta, şimdi çok uzakta..
O nar tanesinden taze
Kuştüyünden hafif geceler
Kalbim ümit içinde yüzer
Dünyam yıkanır ay ışıklarıyla...

Hatırımda Kalan Sabahlar

I

Beni bu sabah bir mısra uyandırdı
Bildiğiniz şiirlerimden birini yazdım
Yere serili yatağımın içinde
Sevgili kitaplarımın yanında
Benim küçük, çıplak denecek odamda

Günün ilk ışıkları düşüyordu
Pencereden bavulumun üzerine
Güzel hülyalar aklımda
Gökyüzünün nasıl aydınlandığını seyrediyordum
Gittikçe mavileşiyor, derinleşiyordu

Gençliğimi düşünüyordum.
Hayatım böyle ne kadar güzel
Çok eşyam, istediğim yok,
Kimse kalmaz arkamda,
Başımı alır giderim
Canım isterse bu sabah.

Belki seni bazan hatırlarım
Fakat güneş, şiir yazmak
Beni sarhoş eder daima
Şimdi yalnız ışığı kırları sevmek için
Deniz kenarı aydınlık bir yere gideceğim.

II

Asfalt üstünde yürüyorum
Vakit sabahın sekizi
At kestanelerine güneş vurmuş
Yapraklardan gökyüzünden belli
Dün gece yağmur yağmış

Dün gece evime döndüğüm sıra
Kapımın önünde durdum.
Cebimde hiç param yoktu
Uçan bulutlara, parlayan yıldızlara, baktım,
İçimde kor gibi bir ümit yanıyordu.

Üstümde kokunu duyuyordum.
Elimde bir kitapla yatağa uzandım
Farkına varmadan öylece uyumuşum.
Açık pencereden giren rüzgâr,
Her tarafım uyuşmuş, uyandırdı beni

Bunlar hayatımın güzel günleri...
Mutlaka güzel günleri bir tanem!
Duyduğum aşktan, ümitten, belli
Madem gencim, gücüm kuvvetim yerinde
Madem içimde söylenecek sözüm var.

III

Bu güzel sabahlardan birine
Bir şiir daha yazarsam
Gün gelir vallahi geçer
Keyfi altın yerine

Bekârlıktan mı, yalnızlıktan mı, nedense
Küçük küçük şeyleri dert ediyor kendine
Gece esir oluyor düşüncelere insan

Fakat bildiğim bir şey varsa
Geceleri üzülsem, uykusuz da kalsam
Sabahları âşık değilim
Tekrar kavuşuyorum hürriyetime

Kırk İkindi Yağmurları

Sabahları âşık değilim dedim
Gerçekten de öyleyim
Her sabah rahat, neşeli olurum
Sesime bakmadan türkü söylerim

Herkes gibi işe giderim ben de
Çalışmak sanki özlediğim bir şeydir
Sonra yavaş yavaş o aklıma gelir
Havam bulutlanır gitgide
Peşinde koşmaktan yorgun düşerim

Çekilmez olur artık şehir
Bilirim şimdi kırlarda
Bir hayvan sakince suya eğilmiştir
Trenler geçip giderken küçük kuşlar
Durmadan yer değiştirir telgraf tellerinde

Gitsem gezinsem derim limanda
Rıhtım kahvelerinden birinde otursam
Bir şey içsem ve dönsem
Değiştirsem elbiselerimi,
Ya da uzanıp saatlerce uyusam
Belki bu dertten kurtulurum
Derim ama akşam olur
Gene kapına düşer yolum

Bundan Sonra

Bundan sonra, hep böyle çiçekler bulunsun...
Toz taneleri içinde odanın
Bak nasıl uçuşuyor güneşte
Vakit öğle, daha nisanın ilk günleri işte
Isınan otların yükselip yavaşça yerden
Genze vuran kokusunu duyuyor musun?

Küçük bir bulut geçiyor düşe kalka,
Antenlerin, bacaların, üstünden gökyüzünde
Kısa süren bu yağmurlardan sonra
Kavuştur kollarını, seyret pencereden
Ağaçlarda yeşili, kırmızıyı çatılarda
Ne kadar sevildiğini düşün bir kere...

Bundan sonra hep böyle çiçekler bulunsun...
Açılırsın, bana bütün korkularını anlat
Hep üzüldüğün kalmış aklımda
Üstüste uzun kış gecelerinden
Şimdi uzan yanımda dinlen
Karanlık düşüncelerden yorgunsun...

Bir Günlük Hasret

Elime bir kalem alsam,
Yahut saçlarıma götürsem
Derinin sıcaklığını duyarım
Altında derimin
Günler uzun artık senden uzakta
Rahat değilim!

Bir ses işimin başında
— Dün gece — şikâyet eder:
«Bir gün sen de beni unutacaksın»
Bir ses koşar gibi oradan oraya
Der: «Ne olur ayrılık getirme aklına»

Bir paydos zilleri çalsa
Bir akşam olsa da gelsem
Bütün gün tek başına o evde
Canın sıkılır değil mi?
Misafirliğe gitmeyi sevmezsin
Küçüksün, laf dinlemez çocuk gibisin
Bu bilmediğin öyle bir duygu ki
Bir türlü söyleyemedim sana

Gölge

Ben senin gün ışığında
Saçlarını buğdaylar gibi uzar gördüm.
Gökler, denizler gibi bakardım
Gülen ağlayan gözlerine.

Ben senin ellerinin
Sıcaklığını duydum avuçlarımda
Yazlar, kışlar geçti unutamadım
Bilirdim, küçük kalbin
Nasıl iyilikle sevgiyle çarpar
Bilirdim neler düşünürsün susunca...

Ah, bir gün bir bulut üstümüze gölge edecek
Güzel yüzün, kaybolacak aynalarda sularda
Öyle sönen lâmbalar gibi alacakaranlıkta
Gelecek ölüme razı değilim.

Adını yazıyorum, saçlarını çiziyorum
Eğilip düşünüyorum boş kâğıtlara
Sensin işte, yalnız sensin sevdiğim
Her haline ayrı bir şiir söylemeliyim.

Haziran

Senin saçların, gülen gözlerin,
Haziran günleri gibi, aklıma gelir:
Daha ağaçların gölgeleri serindir
Kaçıp gidemem
Gömülmüşüm sararan kitaplar arasına

Arka odalarında evlerin
Gölgeler düşer çinili tabaklara
Hasır sepetlerde mavi ibrişimler
Solar önünde pencerelerin

Bir dakika rahat yok senden
Elim bir kibrit çöpüne değmesin
Saatte, kapıda aklım fikrim
Duvarda su buharının aksinden
Dışarda sağır bir akasyadan başka
Kalmadı semtime uğrayan kimsem

Kalbinden daha hafif basma entarin
Tek, benim halim olsun sana tasa
Olsun artık ne olacaksa!
Yanımda saçlarını, eteklerini uçuran
Şu rüzgâr çıksa da bir serinlesem

Gömülmüşüm sararan kitaplar arasına
Yetti bu sıkıntı bu sınav derdi
Çekilmez oldu artık bu hava
Bir yerimden ayrılacak kuvveti bulsam
Yüreğim öyle feraha kavuşacak ki...

Uzakta

I

İçimden rüzgâr gibi geçiyor,
Boş evleri dolaşan rüzgâr gibi.
Açıyorum, kapıyı pencereyi:
Kimse yok!
Ne yapayım ben şimdi?

Ceplerimi karıştırıyorum,
Şu halde kitaplarımın arasında olacak
Gözlerim, koltuklara, sandalyelere dalıyor
Ah, hatırlıyorum bütün geçenleri!
Daha o zaman çocuktum,
Ne yapayım ben şimdi?

Demin bir çayır kuşu havalandı
Kimse dikkat etmedi ama ben gördüm
İşte o da beni öyle bırakıp gitti
Ne yapayım ben şimdi?

II

O, şimdi kırlara çıksam
Ağaçların baharda
Dökülen çiçeklerine benzer
Ekinlerin üstünden geçer rüzgârla
Çayırlar arasında gezer

O, şimdi kıyıda dolaşsam
Denizin dalgalarında gelir
Geceleri, lâcivert gökte
Yolumu gösteren yıldız gibidir.

O, şimdi lokantalarda olsam
Kadehlerin pırıltısında yüzer
Teninin tazeliği eser
Kapıdan giren havada

Doğrusu o şimdi sağdır
Taşrada küçük bir şehirde yaşar
Gözlerini örgüsünden ayırır arada bir
Akşamla tenhalaşan sokağa dalar

Eski Günler

Geceleri parkta otururduk.
Serin ilkbahar geceleri.
Uzakta saat onbiri vurur
Yanımızdan serseri adamlar geçerdi
Kimi yalnızdı, kiminin yatacak yeri yoktu.

Büyük karalı bir bulut,
Daha küçük bir bulutu kovalardı.
Karanlıktan, göğe doğru aydınlanır
Ağaçların uçları
Yüzü gölgeler içinde kalır, solardı.

«Hiç kimse, derdi, hiç kimse»
«Ben herkesi sevdiğim gibi sevmedi»
«Aşktan, oyundan yoruldum»
Deniz kenarı güneşli bir yerde
Gidip belki de aylarca dinlense
Kalbi tekrar eski neşesini bulurdu.

Yanyana ayaklarımız kumlar üzerinde
«Biz, derdim, iki çocuk gibiyiz»
Akıntıya kapılan dallar gibi gelirdi
Bana hayatı macerası içinde
Bir gün ayrılırız diye korkardım.

Şimdi kitabımda bir kelime bazı geceler
Bana onun bir sözünü hatırlatır
Bir alıp gitme arzusudur alır içimi
Bilirim duyduğum o anda
Onun havasını saran sıkıntıdır
Ve o kapalı gözleri yumuk elleriyle
Eski günlerini arar uykusunda

Hatırlama

Çimenler ayak bileklerini geçti
Hava vücudunun istediği gibi ılık
Ne çare, sen gittin, ben âşık değilim artık.
Sadece tuhaf bir hüzün kalmış içimde

Bazan birdenbire aklıma gelir
Beyaz bir güvercin uçarsa denize doğru
Sanırım güneşe çıkarmış koltuğunu
Küçük dertlerinden kurtulmuş, şimdi dinlenir

Kimbilir öldü mü kaldı mı?

Dut Koparan Kız

Ne zaman aşkı özlesem
O kız aklıma gelecek
O mayıs gününe
Çıplak bacaklarına, göğsüne
Takılacak düşüncem
Elleri dut dalında
Sıçrayacak eğilecek
Ne zaman o sokaktan geçsem
Gözlerim boş bahçeye
Pencerelere gidecek

Misafir

Ben en güzel aşk şiirlerimi
El sürmediğim kadınlar için yazdım da
Hep senin gibi kadınlar tanıdım hayatımda
Sen, şimdi yatağımda uzanmış yatan
Yorgun gözleriyle süzen beni
Senin için başladım bu şiiri

Sen daha bu gece çıktın karşıma
Karanlıkta duruşunla tek başına
Evini kaybeden bir çocuğa benziyordun
Fakir kokusu saçlarının, esvabın
Hüzün veriyor insana

Güzel denmezsen de şirinsin
Ne zamandır böyle yalnız yaşarsın
Neşeli bir huyun olmalı herhalde
Ama gözlerine, bir köşeye köpeklerin
Kıstırdığı kedi korkusu sinmiş
Genç kızlıktan eser kalmamış halinde

Kaderinin sonunu düşündükçe
İsterdim seni bırakmayayım tekrar o yola
Artık olan olmuş bir kez iş işten geçmiş
İyisi mi misafirim ol, rahat uyu bu gece
Gerisi ne senin ne de benim elimde

Gece Rüzgârı

Efkârın arttı mı geceleri
Geçir paltonu sırtına
Atkını iyice sar
Bırak adımlarına kendini

Arsalar apartmanlar arasından
Yürü kenar mahallelere doğru
Gittikçe daralan sokakları
Işığı azalan dükkânları
Fakirleşen kalabalığı geç
Birden yol önünde yükseliverir
Başlar ovadan doğru esmeye
Garip bir gece rüzgârı

Havada kekremsi tohum kokuları
Gözlerin etrafa alışır yürüdükçe
Düşüncen açılır
Sahil gibi pırıl pırıl her tren geçtikçe
Yerden kara bir bulut gibi kalkar dumanı
İlerler yük arabaları taşlara çarpa çarpa
İlerler sırtlarında yorganları gene de
Anadolu'nun âvare gece yolcuları

Rüzgâr hızını arttırdıkça arttırır
Karanlıkta görür gibi olursun yarını
Gittikçe daha hızlı daha sert
Yüzüne saçlarına doğru estikçe
Sıklaştır adımlarını

Serçe Kuşu

Bu sabah bahçede karşıma
Küçük bir serçe kuşu geldi
Havuzun taşına kondu
Bir içti, bir doğruldu
Nasıl da korkuyordu

Sen hiç korkma serçe kuşu
Suyunu rahat rahat iç
Sağlık afiyet ile uç
İnsanoğlu çeşit çeşit
Beş parmağın beşi bir mi

Açık Pencereden

Açık penceremden
Solgun bir sonbahar öğle sonrası
Çankaya sırtları, Dikmen görünüyor
Yabanî bir ördek sürüsü geçiyor yüksekten
Lodosun sürüklediği bir iki bulut parçası

Sokaktan gelen seslere bakılırsa
Çocuklar okuldan çıkmış olmalı
Bu geçen herhalde Kayaş treni
Bunlar hep aylardır uzak kaldığım
Günlük, sade hayatın gürültüleri

Ne çabuk geçti o günler
Suların pırıltısı gibi geçti
Aklıma bir tek halin gelmiyor
Yeni taşınmışım gibi odamın
Dağınık ve sıkıcı gündüzki hali

Kavaklar uçlarından sararmaya başladı
Sıra söğütlere, atkestanelerine gelecek
Ama ilk yağan yağmurlardan beri
Kırlar yeşeriyor günden güne
Gitgide kabarıyor çay yatakları

Seneye daha boylu göreceğiz aynı ağaçları
Yaban ördekleri şüphesiz dönecekler
Çocuklar sınıf değiştirecek okullarında
Ben de herhalde geçen zamanla
Yavaş yavaş alışırım odama

Necati Cumalı, Florina'da doğdu (1921). Kurtuluş Savaşı'ndan sonra annesi Urla'da yerleşince, ilk öğrenimini Urla'da, orta öğrenimini İzmir'de gördü. Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitirdikten (1941) sonra bir süre Ankara'da memur olarak çalıştı, sonra Urla ve İzmir'de avukatlık yaptı (1950 - 1957), bir süre Paris Basın Ataşeliği'nde ve İstanbul radyosunda görev aldı (1958 - 1964); şimdi bağımsız yazar olarak çalışmaktadır. Sanat hayatına şiirle başlayan Cumalı, daha sonra hikâye, roman ve oyun türlerinde de başarılı eserler vermiştir. Şiirleri şu kitaplarda toplanmıştır: «Kızılçullu Yolu» (1943), «Harbe Gidenin Şarkıları» (1945), «Mayıs Ayı Notları» (1947), «Güzel Aydınlık» (1951 - 1959), «İmbatla Gelen» (1955), «Güneş Çizgisi» (1957), «Yağmurlu Deniz» (1968, Türk Dil Kurumu Şiir Ödülü), «Başaklar Gebe» (1970).

Yalın bir söyleyişle şiire başlayan ve genellikle yaşamak sevinci ve aşk temaları üzerinde edebiyat yapmadan duran Cumalı'nın bu eserinde, çoktan beri aranan ilk üç kitabıyle son şiirleri toplanmıştır.

BİLGİ BASIMEVİ - ANKARA, 1970

6 LİRA